

Gevangenis of hotel?

Voor bestuiving lokken veel planten insecten, bijvoorbeeld met mooie bloemen en heerlijke geuren. Sommige planten bieden rottingsluchten aan. Er zijn namelijk veel insecten die in rottende materie hun voedsel vinden, of daarin hun eieren afzetten. De aronskelk heeft een kolf met deze geur. Motmugjes komen erop af, belanden op een spekglad schutblad en glijden naar beneden, via een cordon van omlaag gerichte haren een afgesloten ruimte in. Ontsnappen is onmogelijk. Er zijn nu twee mogelijkheden: als het dier eerder gevangen gezeten heeft in een aronskelk, dan bevrucht hij nu een aronskelk. En een nieuwkomer zal in de kamer ongewild stuifmeel verzamelen. Na verloop van tijd, denk aan een dag, verwelken de haren bovenin en zal het mugje, met vele lotgenoten, ontsnappen. Het insect moet in goede conditie blijven, zodat deze een volgende aronskelk kan bezoeken en met het stuifmeel genen kan verspreiden. Het

krijgt daarom wat voedsel en wordt rustig gehouden. Zo wordt er geen energie verspild. Aronskelken komen vooral voor in de binnenduinrand en op landgoederen (ook op Elswout), vooral in Noord-Holland. Je kan ze stinsenplanten noemen. Er zijn twee soorten: de gevlekte en de Italiaanse. Ze vormen mooie roodoranje bessen rondom hun groene stengel. De voorname wijze van vermeerdering gaat echter via hun wortelstokken.

Vrijwel hetzelfde verhaal van een tijdelijk verblijf voor insecten kan ik houden over de pijpbloem. Deze is zeldzamer, maar waar hij groeit, beslaat hij flinke oppervlakten. In Kennemerland is hij te vinden, Wijk aan Zee bijvoorbeeld, en ook langs de weg erheen. In woonwijk De Zuid in Noordwijk staat hij al enige tijd in een der prachtige bermen, en breidt zich er uit. In de Amsterdamse Waterleidingduinen is een grote groeiplaats nabij ingang Panneland, net op een

plek waar niemand langs loopt. De pijpbloem vormt zelden zaad. De aronskelken en de pijpbloem groeien hier niet al vanouds, maar zijn al vele eeuwen ingeburgerd. Beide zijn licht giftig, beide bloeien omstreeks mei. In alfabetische lijsten staan ze dicht bijeen (aristolochia/arum). Hun kilometerhokken verschillen niet veel, de bestuivingsstrategie lijkt afgekeken. Maar de een heeft één zaadlob, de ander twee. Het verschil in de plantenwereld kan haast niet groter zijn. Het stond parallelle ontwikkelingen natuurlijk niet in de weg. Als ook mannetjesinsecten afkomen op de rottingslucht in de verwachting dat daar vrouwtjes wemelen, of afkomen op vrouwelijke lokstoffen, dan bevolken ze waarschijnlijk ook de wachtkamers. Gezellige darkrooms dus. •

Tekst: Peter van den Berg

Gevlekte aronskelk.
Foto: Peter Meininger, Saxifraga